

1.1.13 שירותי הרווחה לילדים ונוער – מערכת הבריאות

שירותי הרווחה לילדים ונוער נושקים לתחומים מרובים במערכת הבריאות, כך ששיתוף הפעולה בין שתי המערכות הינו חיוני. עם השותפים העיקריים של שירותי הרווחה לילדים ונוער נמנים:

- פסיכיאטריית ילדים ונוער, כולל שאלות בדבר האחריות לילדים/בני נוער עם הפרעות התנהגות;
- פסיכיאטריה למבוגרים, מצד אחד לטיפול במבוגרים צעירים (תוך מתן שירותי רווחה לנוער) ומצד שני במסגרת תמיכה בילדים להורים עם בעיות נפשיות;
- רפואת ילדים בהקשר של זיהוי ומניעה של צורות שונות של סכנה לרווחת הילד;
- אנשי מקצוע בתחום הרפואה בהקשר של הקמת מערכת ל"עזרה מוקדמת" לילדים מתחת לגיל 3.

1.1.13 שירותי הרווחה לילדים ונוער – מערכת הבריאות

בגרמניה קיימת מערכת מקיפה ומורכבת למתן טיפול רפואי, המבוססת על שלושה עמודי תווך עיקריים:

1. טיפול רפואי אמבולטורי על ידי רופאים ברשיון. רלוונטיים לשיתוף הפעולה בעיקר פסיכיאטרים (לילדים ונוער), רופאי ילדים וגניקולוגים, או אנשי מקצוע אחרים ממערכת הבריאות שאינם רופאים, כגון פסיכולוגים ומיילדות.
2. אשפוז בבתי חולים, בעיקר בבתי חולים לילדים, מרכזים להתפתחות הילד ומחלקות יולדות עם אנשי המקצוע שמועסקים בהם (רופאים, אחיות, מיילדות, פסיכולוגים).
3. מערכת הבריאות הציבורית, ובפרט שירותי הבריאות הציבורי ורשויות הבריאות המקומיות.

תחומים רבים נושקים לשירותים לרווחת הנוער ממגוון רחב של גורמים:

- בראש ובראשונה יש לציין את התחום שבו שירותי הרווחה לנוער חופפים לפסיכיאטריה של הנוער. צעירים רבים במסגרות שונות של הרווחה (למשל צעירים הגדלים במעונות) זקוקים גם לטיפול פסיכיאטרי לילדים ולנוער. לעיתים קרובות נוצר עימות בין המערכות, שכן כל אחת מהן מנסה לטעון שהצעירים "אינם בתחום אחריותה" ולהעביר את האחריות על הצעירים "הקשים" למערכת השנייה. תחום נוסף לפסיכיאטריית ילדים ונוער מתייחס לאחריותם של שירותי הרווחה לילדים ולנוער לסיוע בהשתלבות של ילדים ובני נוער עם/בסיכון למוגבלות נפשית (סעיף 35א בספר החוקים הסוציאלי השמיני), עקב הצורך בקבלת חוות דעת פסיכיאטריות.
- יתרה מכך, קיים צורך בולט בשיתוף פעולה עם תחום הפסיכיאטריה למבוגרים, מאחר ומבוגרים רבים הסובלים ממחלות נפש הם הורים לילדים, הן העבודה עם קרובי משפחה (כולל ילדים) והן הפסיכיאטריה למבוגרים תלויות בתוכניות המוצעות על ידי שירותי הרווחה לנוער, ולהפך – רווחת הנוער תלויה בתמיכה מצד הפסיכיאטריה למבוגרים בהערכת ההשלכות של מחלות ההורים על הילדים, ובמידת הצורך ליצירת סביבה חינוכית נאותה. כמו כן, מספר לא מבוטל של מבוגרים צעירים נמצאים בטיפול פסיכיאטרי למבוגרים, למרות שהם עדיין מטופלים או צריכים להיות מטופלים על ידי שירותי הרווחה לנוער.
- תחום חשוב נוסף בעבודת הרווחה לנוער הוא שיתוף הפעולה עם רופאי ילדים לצורך אבחון ההשלכות של התעללות, שכן הם מספקים את הידע הדרוש להעריך האם וכיצד ניתן למנוע סכנה לילדים/בני נוער.
- לבסוף יזכר שבתחילת המאה ה-21 הונהג מתווה רחב היקף של עזרה מוקדמת תוך שיתוף פעולה אינטרסבי בין שירותי הרווחה לנוער לבין מערכת הבריאות, אשר בא לידי ביטוי בחקיקה במסגרת החוק הפדרלי להגנת הילד. החוק קובע חובות הדדיות לשיתוף פעולה בין שתי מערכות הפעולה (וגורמים נוספים) בקבוצת הגיל של ילדים מתחת לגיל 3. המרכז הלאומי למתן עזרה מוקדמת (NZFH) הוקם כדי לנהל את התוכנית ולקבוע את המימוניות הנדרשות. המרכז נמצא בחסותו של המרכז הפדרלי לחינוך לבריאות (BZgA) בשיתוף עם מנן הגרמני לנוער (DJI).

לקריאה נוספת

Denner, Silvia (ed.) (2008): Soziale Arbeit mit psychisch kranken Kindern und Jugendlichen, Stuttgart.

Kölch, Michael/Ziegenhain, Ute/Fegert, Jörg (eds.) (2014): Kinder psychisch kranker Eltern - Herausforderungen für eine interdisziplinäre Kooperation in Betreuung und Versorgung, Weinheim and Basel.

Mall Volker/Friedmann, Anna (eds.) (2016): Frühe Hilfen in der Pädiatrie, Heidelberg.